

Paweł Wróbel

OBOWIĄZKI ZAKONNIKÓW WOBEC INSTYTUTU

Obowiązki zakonników wobec instytutu, do którego należą są bardzo ważną częścią tej formy życia konsekrowanego. Od ich sumiennego wypełniania przez każdego z członków danej wspólnoty zakonnej, zależy sprawne funkcjonowanie całego instytutu, jak i poszczególnych jego domów, w których na co dzień przebywają i pracują jego członkowie. Ma to także wymiar eklezjalny, ponieważ wierność tym obowiązkom jest świadectwem wobec świata, że życie konsekrowane i przestrzeganie jego zasad, ukierunkowane jest na Boga i wspólnotę, a codzienne przeżywanie konsekracji przez osoby ją podejmujące, ma na celu ukazanie, że istnieje inna rzeczywistość, dla której zakonnicy poświęcają swoją swobodę i możliwość decydowania w niektórych kwestiach. Ustawodawca w Kodeksie Prawa Kanonicznego z 1983 r.¹ (kan. 665, 667-669, 671) określa niektóre obowiązki zakonników, które można odnieść do instytutu, do którego przynależą.

1. ZAMIESZKANIE WE WŁASNYM DOMU ZAKONNYM

Wspólnota zakonna jest nierozzerwalnie związana z domem zakonnym, dlatego nie może istnieć taka, która nie byłaby związana z żadnym domem, w którym

---

[□]KS. MGR LIC. PAWEŁ WRÓBEL SDS – doktorant, Katedra Norm Ogólnych i Kościelnego Prawa Majątkowego, Instytut Prawa Kanonicznego, Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II; adres do korespondencji: ul. Junoszy 7, 20-057 Lublin; e-mail: wrobelsds@gmail.com

¹ *Codex Iuris Canonici auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatus* (25.01.1983), AAS 75 (1983), pars II, s. 1-317; tekst polski w: *Kodeks Prawa Kanonicznego*, przekład polski zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu, Pallottinum, Poznań 1984 [dalej cyt.: KPK/83].

realizowane jest jej życie konsekrowane według przepisów prawa własnego, a także działalność apostołska podejmowana także na zasadach określonych w prawie [Skorupa 2002b, 122]. Z tego powodu dom zakonny i jego funkcjonowanie jest jednym z najważniejszych, zewnętrznych aspektów życia zakonnego. Jest to także bardzo ważna rzeczywistość w przypadku stowarzyszeń życia apostołskiego. Mimo, że ustawodawca na określenie miejsca zamieszkania jego członków używa określenia jedynie „dom”, to jego funkcjonowanie jest oparte na podobnych zasadach, jak dom zakonny.

Pojęcie domu zakonnego trzeba ujmować zawsze w dwóch aspektach, formalnym i materialnym. W znaczeniu formalnym należy stwierdzić, że jest to wspólnota zakonników, która składa się przynajmniej z trzech, a w niektórych przypadkach z dwóch osób fizycznych, które są ze sobą związane więzami duchowymi, wynikającymi z podobnej realizacji życia radami ewangelicznymi w danym instytucie [Andrés 2005, 114-15].

Dom zakonny w znaczeniu materialnym jest miejscem stałego zamieszkania wspólnoty zakonnej, a w jego skład wchodzi zarówno pomieszczenia mieszkalne osób należących do danej wspólnoty, jak i budynki przyległe oraz np. ogrody. W tej sytuacji nie ma znaczenia to, czy sam dom i budynki lub tereny są własnością instytutu, czy tylko są dzierżawione. Określenie domu zakonnego jedynie jako miejsca, gdzie mieszkają zakonnicy jest niepełne, ponieważ obejmuje on także zamieszkującą dom wspólnotę, a także sposób jej egzystencji skupionej wokół kaplicy jako miejsca, gdzie jest sprawowana i przechowywana Eucharystia. Dzięki temu jest ona ośrodkiem życia danej wspólnoty, nad którą władzę sprawuje jeden przełożony [Szewczul 2013, 27].

Zakonnicy powinni mieszkać we własnym domu zakonnym, gdzie mają zachowywać życie wspólne i nie powinni go opuszczać bez zgody przełożonego (kan. 665 § 1). Takiego zezwolenia przełożony może udzielić zarówno pisemnie, jak i ustnie. Zależy ono od czasu trwania i przyczyny nieobecności w domu zakonnym. Zezwolenie to może być także wyraźne lub milczące, zgodnie z kryteriami przyjętymi przez przełożonego, a także ustaleniami prawa własnego instytutu. Należy tutaj także rozróżnić nieobecność, która jest związana z codziennymi obowiązkami wykonywanymi przez członka wspólnoty poza domem zakonnym, od nieobecności, która jest spowodowana innymi przyczynami. Prawo własne powinno regulować także uzyskanie zezwolenia przełożonego zarówno w pierwszym, jak i drugim przypadku [Zubert 1990, 163].

Zupełnie odrębną sprawą jest opuszczanie klasztoru przez mniszki prowadzące życie kontemplacyjne. W zwyczajnej sytuacji mogą one opuścić klasztor tylko

i wyłącznie w obliczu wielkiego i nieuchronnego niebezpieczeństwa, a także w przypadkach zwyczajnych, które dotyczą zdrowia, opieki nad mniszkami, które są obłożnie chore oraz dla wypełnienia obowiązków wynikających z prawa cywilnego i troski o potrzeby klasztoru. Przełożona może wydać zgodę na przebywanie poza klasztorem na czas nieprzekraczający siedmiu dni. Na dłuższy okres czasu, ale nieprzekraczający trzech miesięcy, przełożona powinna prosić o zgodę biskupa diecezjalnego lub kompetentnego przełożonego, jeśli taki jest. Natomiast w sytuacji, w której przewiduje się, że nieobecność mniszki w klasztorze przekroczy czas trzech miesięcy, zgodę powinna wydać Stolica Apostolska². Tak restrykcyjne podejście do opuszczenia klasztoru przez mniszki ma na celu ochronę powołania ściśle kontemplacyjnego.

Na codzienne wyjście zakonnika poza wspólnotę zakonną, które jest umotywowane realizacją misji apostolskiej danego instytutu lub też innych zadań w jego ramach, a także ze zwyczajnych, osobistych motywów, pozwolenia udziela przełożony miejscowy danej wspólnoty. Takie pozwolenie może mieć charakter stały.

Drugą formą nieobecności zakonnika w domu jest krótka nieobecność. Ustawodawca wspomina jedynie o dłuższej nieobecności (kan. 665 § 1), tym samym dopuszcza także możliwość krótszej. Można wnioskować, że to milczenie na temat krótkiej nieobecności w domu zakonnym i określenia kryteriów, jest spowodowane jej powszechnością, ponieważ współcześnie występuje wiele różnego rodzaju możliwości i sytuacji, które usprawiedliwiają nieobecność za zgodą przełożonego [Stokłosa 2010, 113].

Kolejną możliwością przebywania zakonnika poza domem zakonnym, która określana jest jako dłuższa jest ta, która nie przekracza jednego roku. Aby mogła zaistnieć możliwość takiego dłuższego przebywania poza domem zakonnym konkretnego członka wspólnoty, która nie przekracza roku czasu, powinna zachodzić słuszna przyczyna ją uzasadniająca. Przełożony wyższy za zgodą swojej rady może zezwolić podwładnemu na przebywanie poza wspólnotą, jednak nie dłużej niż rok. Ustawodawca wymienia tylko trzy słuszne przyczyny, mogące stać się podstawą do przebywania zakonnika poza domem zakonnym dłużej niż rok, tj. ratowanie zdrowia, odbycie studiów oraz wykonywanie apostolatu w imieniu instytutu. We wszystkich tych przypadkach zakonnik musi zostać otoczony troską

---

² Congregatio pro Institutis Vitae Consecratae et Societatibus Vitae Apostolicae, *Instructio de vita contemplativa deque monialium clausura Verbi sponsa* (13.05.1999), http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/ccsrlife/documents/rc_con_ccsrlife_doc_13051999_verbi-sponsa_it.html [dostęp: 22.01.2018]; tekst polski w: B. Hylla, *Życie konsekrowane w dokumentach Kościoła. Od Vaticanum II do Ripartire da Cristo*, Wydawnictwo Alleluja, Kraków 2003, s. 730-57, nr 17.

przez swoich przełożonych, którzy powinni z nim także uregulować kwestie zależności od nich na czas przebywania poza wspólnotą, ustalić kontakty ze wspólnotą i inne kwestie związane z czasem pobytu poza domem zakonnym [Zubert 1990, 163].

Ponadto ustawodawca reguluje kwestię bezprawnego pobytu poza domem zakonnym członka instytutu (kan. 665 § 2) oraz określa wytyczne, jakimi powinni kierować się przełożeni w przypadku takiej bezprawnej nieobecności. Nie wskazuje jednak czasu bezprawnego pobytu poza domem, ale wiąże go z zamiarem uwolnienia się zakonnika spod władzy przełożonego, który jest zobowiązany do podjęcia działań o charakterze duszpasterskim, których celem jest powrót zakonnika do wspólnoty [Chrapkowski i Krzywda 2006, 98].

2. ZACHOWANIE KLAUZURY ZAKONNEJ

Klauzura w znaczeniu materialnym jest częścią domu zakonnego zarezerwowaną wyłącznie dla zakonników, której opuszczanie jest możliwe za zgodą przełożonego i do której wstępu nie mają osoby obce spoza instytutu, chyba że otrzymały na to pozwolenie. W sensie formalnym klauzurę należy rozumieć jako ogół przepisów kościelnych dotyczących miejsca zarezerwowanego dla członków instytutu [Daniluk 2000, 183].

Instytucja klauzury w zakonach funkcjonowała od wieków. Praktycznie od samego początku jej istnienia inaczej była regulowana w zakonach żeńskich, gdzie miała surowszy charakter, a inaczej w męskich, gdzie zasady jej zachowywania były łagodniejsze [Bar 1977, 243]. Klauzura została doceniona po raz kolejny przez Kościół podczas Soboru Watykańskiego II, co ma swoje odzwierciedlenie przede wszystkim w dekreście *Perfectae caritatis*³ (nr 16) i motu proprio Pawła VI *Ecclesiae Sanctae*⁴ (cz. II, nr 30). Obligatoryjność klauzury została utrzymana w instytutach zakonnych. Zwraca się uwagę na to, że jej praktyka jest regulowana przepisami własnymi danego instytutu.

---

³ Sacrosanctum Concilium Oecumenicum Vaticanum II, Decretum de acomodata renovatione vitae religiosae *Perfectae caritatis* (28.10.1965), AAS 58 (1966), s. 702-12; tekst polski w: Sobór Watykański II, *Konstytucje, dekryty, deklaracje*, tekst polski, nowe tłumaczenie, Pallottinum, Poznań 2002, s. 264-75 [dalej cyt.: PC].

⁴ *Ecclesiae Sanctae*: Paulus PP. VI, Litterae apostolicae motu proprio datae *Ecclesiae Sanctae*. Normae de quaedam exsequenda SS. Concilii Vaticani II decreta statuuntur (6.08.1966), AAS 58 (1966), s. 757-87; tekst polski w: *Ustrój hierarchiczny Kościoła. Wybór źródeł*, red. i oprac. W. Kacprzyk, M. Sitarz, Wydawnictwo KUL, Lublin 2006, s. 138-55

Ustawodawca w KPK/83 nakazuje zachowanie klauzury we wszystkich domach (kan. 667 § 1). Wymienia również trzy rodzaje klauzury, które powinny być zachowywane w klasztorach kontemplacyjnych i klasztorach mniszek (kan. 667 § 2-3), a także traktuje o uprawnieniach biskupa diecezjalnego w zakresie wejścia do klauzury mniszek, jak i wydania pozwolenia na opuszczenie jej przez nie same (kan. 667 § 4).

Pierwszym rodzajem klauzury, powszechnym w dzisiejszej rzeczywistości, jest klauzura zwykła. Jest ona wspólna domom zarówno żeńskich, jak i męskich instytutów zakonnych, którą bliżej określa prawo własne, jednak zawsze zastrzegając pewną część domu wyłącznie dla jego członków. W ustanowieniu tej klauzury muszą być wzięte pod uwagę dwa czynniki, tj. charakter danego instytutu oraz jego misja, a więc rodzaj wykonywanej pracy. Oprócz tego będzie ona także zależna od typu danej wspólnoty, czy jest ona mniejsza, czy składa się z większej ilości członków. Ponadto trzeba wziąć pod uwagę ich wiek, a także warunki mieszkaniowe panujące w danym domu [Zubert 1990, 167]. Przy analizowaniu instytucji klauzury w instytutach czynnych, poświęcających swoje życie różnego rodzaju pracom apostołskim, należy zwrócić uwagę na fakt, że w przypadku małych lub ubogich wspólnot, w których warunki są bardzo skromne, obowiązek stałego wydzielenia jakiejś części domu zakonnego, do którego nie miałyby wstępu inne osoby, może być bardzo trudny. Stąd też w celu zachowania klauzury, niektóre instytuty podjęły decyzję, aby w poszczególnych domach, określona ich część była zarezerwowana tylko dla członków instytutu w poszczególnych godzinach dnia [Smith 2000, 833]. Pozwala to na przestrzeganie prawa, a jednocześnie nie tworzy sztucznych barier, które wymagałyby od członków narażenia się na różnego rodzaju niepotrzebne niedogodności.

Drugim rodzajem klauzury jest tzw. klauzura ściślejsza (kan. 667 § 2). Obowiązuje ona w klasztorach nastawionych na życie kontemplacyjne, a więc chodzi tu o męskie klasztory mające taki właśnie charakter, czyli *monasteria sui iuris*. Ponadto podlegają jej żeńskie klasztory, które nie są zobligowane do przestrzegania klauzury papieskiej, a także inne klasztory, których przełożeni nie skorzystali z możliwości zmiany klauzury papieskiej po wydaniu 4 czerwca 1970 r. przez Kongregację Zakonów i Instytutów Świeckich deklaracji *Clausuram papalem* [Chrapkowski i Krzywda 2006, 101]. Ten rodzaj klauzury nie jest równoznaczny z papieską, ale jej zakres i sposób stosowania cechuje się większą surowością niż klauzury zwykłej. Jej zasięg może obejmować całość zabudowań klasztornych, łącznie z terenem niezabudowanym, z wyjątkiem rozmównic oraz kościoła, pod

warunkiem że są dostępne dla wiernych jako publiczne lub półpubliczne. Zazwyczaj ten rodzaj klauzury obowiązuje na mocy konstytucji instytutu, stąd też wprowadzenie jakichkolwiek modyfikacji w niej jest utrudnione, a ma to na celu zachowanie często bardzo długiej tradycji i zwyczajów związanych z jej zachowaniem. Celem takiego przestrzegania przepisów jest utrzymanie kontemplacyjnego charakteru klasztoru i surowszego stylu życia, a zakonnicy których ona obowiązuje mogą ją opuszczać za zgodą swojego przełożonego, jednak jej uzyskanie jest trudniejsze niż w instytutach apostołskich, gdzie zachowywana jest klauzura zwykła [Bilska 2013, 167].

Kolejnym rodzajem klauzury, którą ustawodawca wymienia jest klauzura papieska (kan. 667 § 3). Cechuje się ona dużo większą karnością zakonną oraz radykalizmem w kwestii oddzielenia, czy wręcz separacji od świata i jest regulowana aktami normatywnymi wydanymi przez Stolicę Apostolską, stąd jej nazwa [tamże]. Unormowania jej dotyczące wydane po Soborze Watykańskim II, stawiają sobie za cel takie uregulowanie funkcjonowania klauzury papieskiej w klasztorach, w których powinna obowiązywać, aby instytuty, których dotyczy, mogły realizować swoje powołanie do życia ściśle kontemplacyjnego. Jednocześnie w instrukcji *Venite seorsum* zawarte są normy, które określają sytuacje, w których można z tego rodzaju klauzury wyjść po otrzymaniu zezwolenia konkretnie określonych przełożonych zakonnych, a także ordynariusza miejsca i ordynariusza zakonnego. Udział przełożonych zakonnych w decyzji o tym, kto może wejść na teren klauzury, a także o wyjściu z niej mniszki, jest konieczny pod sankcją nieważności takiej decyzji podjętej przez samego ordynariusza miejsca [Skorupa 2002b, 198]. Klauzura papieska obejmuje cały dom, w którym mieszkają mniszki, łącznie z ogrodami i wirydarzami, do których dostęp zastrzeżony jest tylko im, a podlegają jej nie tylko same profeski, ale także nowicjuszki i postulantki⁵.

Ostatnim rodzajem klauzury, o którym wspomina ustawodawca, jest klauzura konstytucyjna. Są nią objęte klasztory mniszek, które łączą życie kontemplacyjne z prowadzeniem jakiegoś dzieła apostołskiego lub charytatywnego i nie podlegają przez to klauzurze papieskiej z jej restrykcjami. Powinna ona być przystosowana zarówno do charakteru danego klasztoru, zgodna z jego tradycjami i określona w konstytucjach instytutu. Normy, które regulują klauzurę konstytucyjną są uchwalane przez kapitułę generalną klasztoru, a następnie zatwierdzane przez

---

⁵ *Sacra Congregatio pro Religiosis et Institutis Saecularibus, Instructio de vita contemplativa et de monialium clausura Venite seorsum* (15.08.1969), AAS 61 (1969), s. 674-90; tekst polski w: Hylla, *Życie konsekrowane w dokumentach Kościoła*, s. 85-99, nr 2 i 5.

Kongregację Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego [Tenże 2002a, 171, 174-75]. Podlegają jej – podobnie jak klauzurze papieskiej – zarówno mniszki, jak i nowicjuszki oraz postulantki. Ten rodzaj klauzury jest łagodniejszy od papieskiej, ale surowszy od ściślejszej [Bilska 2013, 170].

Ustawodawca traktując o klauzurze, nadaje specjalne uprawnienia biskupowi diecezjalnemu w zakresie wchodzenia przez niego samego do klauzury mniszek w klasztorze, który leży na terenie jego diecezji, jednak musi temu towarzyszyć słuszną przyczyna. Jednocześnie dla poważnej przyczyny i za zgodą przełożonej może pozwolić innym na wejście do klauzury, a także takiego pozwolenia może udzielić mniszkom na jej opuszczenie, na czas rzeczywiście określony (kan. 667 § 4).

3. ZARZĄDZANIE DOBRAMI MATERIALNYMI ZGODNIE Z PRAWEM WŁASNYM INSTYTUTU

Poprzez profesję rad ewangelicznych zakonnicy zobowiązują się do prowadzenia życia ubogiego, zgodnie z charakterem instytutu, do którego należą. Ustawodawca kodeksowy zawarł kilka regulacji związanych z zarządaniem dóbr materialnych w ich przypadku. Podstawowe założenia dotyczące przestrzegania ewangelicznej rady ubóstwa przez zakonników zostały zawarte w normach wspólnych wszystkim instytutom życia konsekrowanego (kan. 600). Ponadto w KPK/83 zostały zamieszczone szczegółowe unormowania o dobrach doczesnych i ich zarządzie w instytutach zakonnych (kan. 634-660). Jednak w analizowanej części zawierającej obowiązki i prawa zakonników, ustawodawca umieścił regulacje dotyczące: zarządu dobrami należącymi do zakonników, które posiadali przed pierwszą profesją, sporządzenia testamentu, nabywania dóbr, zarządu dobrami przez zakonników, którzy z racji natury instytutu są zobligowani do całkowitego zrzeczenia się swoich dóbr, a także wpływu przełożonych na niektóre z tych regulacji (kan. 668).

Ustawodawca zaznacza, że zakonnicy przed pierwszą profesją powinni przekazać komu zechcą zarządzanie swoimi dobrami. Ponadto postanawia, że o ile konstytucje nie przewidują czegoś innego, by także w sposób wolny zadysponowali użytkowaniem i korzystaniem z dochodów, których zarząd komuś powierzyli (kan. 668 § 1). Jest to związane z zasadą praktyki ubóstwa, ponieważ przekazanie administracji i dysponowania dochodami z majątku jest niezbędne, aby profes nie był uwikłany w niejednokrotnie kłopotliwe i absorbujące sprawy związane z dobrami majątkowymi. Ponadto niejednokrotnie niedoświadczenie zakonnika w tych kwestiach mogłoby narazić na kłopotliwe straty majątkowe [Bogdan 1988,

276]. Po złożeniu profesji członek instytutu zakonnego nie może swobodnie zarządzać swoimi dobrami materialnymi, ani korzystać z dochodów z nich uzyskanych. Przedmiotem zrzeczenia się aktów administracji, zarówno zwyyczajnej, jak i nadzwyczajnej, są wszystkie dobra aktualnie będące w posiadaniu przez mającego złożyć profesję, a także te, które otrzyma w przyszłości [Zubert 1990, 170]. Dalsza dyspozycja dotyczy testamentu, który zakonnicy mają sporządzić przynajmniej przed złożeniem profesji wieczystej. Sugeruje to, że zachowuje moc prawną także testament, który został złożony przed wstąpieniem do nowicjatu albo w czasie profesji czasowej. Obowiązek sporządzenia tego dokumentu spoczywa bezpośrednio na tym, który składa profesję, jednak można wnioskować, że odpowiedzialni za to są także właściwi przełożeni, którzy powinni dopilnować, aby dokonano się dopełnienie tego obowiązku [Bogdan 1988, 276]. Ustawodawca zaznacza również, że testament ten ma być ważny wobec prawa świeckiego. Jest to istotna wzmianka, ponieważ gdyby sporządzony dokument nie zawierał wymogów formalnych, którym powinien się cechować ważny testament, mógłby być bez problemu podważony. Szczegółowe regulacje dotyczące spełnienia tego obowiązku powinno zawierać prawo własne każdego instytutu. Ponadto ustawodawca zastrzega, że profesja na zmianę tych dyspozycji muszą mieć zezwolenie kompetentnego przełożonego, udzielone zgodnie z prawem własnym, które może zostać wydane jedynie ze słusznej przyczyny (kan. 668 § 2). Profes nie może samowolnie zmieniać dyspozycji związanej z administrowaniem dobrami materialnymi i dochodami, ani także nie może dokonywać zmian w testamencie.

Bez względu na to, czy zakonnik nabywa coś własnym staraniem, czy ze względu na instytut, nabywa wszystko dla instytutu. Ponadto wszystko co mu przysługuje z tytułu pensji, zapomogi czy ubezpieczenia, jest także nabywane dla instytutu, chyba że coś innego przewiduje prawo własne (kan. 668 § 3). Racją prawną takiej regulacji jest fakt składania ślubu ubóstwa i jest ona bezpośrednim jego skutkiem, jako aktu inkorporacji do instytutu. W tym znaczeniu profesję można uznać za akt prawny, poprzez który zostaje zawarta umowa instytucjonalna pomiędzy składającym ją a instytutem, co skutkuje zaistnieniem wzajemnych praw i obowiązków. Należy wskazać następujące sposoby uzyskiwania dóbr materialnych: dobra nabywane własnym staraniem; dobra nabywane ze względu na instytut, które zawsze należą do instytutu i prawo powszechne nie dopuszcza żadnych wyjątków; pensje, także emerytury; zapomogi; ubezpieczenia, które również należą do instytutu, ale prawo własne może postanawiać coś innego w tym względzie; dobra otrzymane po całkowitym zrzeczeniu się, o których przeznaczeniu

również decyduje prawo własne instytutu. Te sześć sposobów zostało wymienionych przez ustawodawcę, jednak to nie oznacza, że ta norma ogranicza się tylko do nich. Są one najbardziej powszechne, a wiele innych możliwych można do nich zredukować [Zubert 2005, 515].

Kan. 668 § 4 dotyczy tych zakonników, którzy ze względu na charakter instytutu, do którego należą, powinni zrzec się swoich dóbr przed profesją wieczystą, a także profesów po ślubach wieczystych, którzy za zezwoleniem najwyższego przełożonego chcą w całości lub w części zrzec się własnych dóbr. To zrzeczenie się w instytutach, do których charakteru taki akt należy, ma być dokonane formalnie przed profesją wieczystą, a jeśli to możliwe, także ze skutkiem w prawie cywilnym, z zastrzeżeniem jednak, że taki akt nabierze mocy prawnej od momentu profesji. Profes, który chce takiego aktu dokonać, a nie należy do instytutu, w którym jest on wymagany, może za zgodą najwyższego przełożonego uczynić to w taki sam sposób. Poprzednie prawo zabraniało takiej czynności w instytutach, gdzie składano śluby proste, ale dekret *Perfectae caritatis* zniósł ten zakaz: „zgromadzenia zakonne mogą w swoich konstytucjach wyrazić zgodę, by ich członkowie zrzekli się majątku rodzinnego już otrzymanego lub mającego przypaść im w udziale” (PC 13) [Rincón-Pérez 2011, 537].

Ustawodawca stanowi: „profes, który ze względu na naturę swego instytutu zrzekł się całkowicie swoich dóbr, traci zdolność nabywania i posiadania, stąd nieważnie podejmuje akty przeciwne ślubowi ubóstwa. Co jednak przechodzi na niego po dokonaniu zrzeczenia, przechodzi na instytut zgodnie z własnym prawem” (kan. 668 § 5). W znaczeniu dosłownym niezdolność do nabywania i posiadania dóbr materialnych, podobnie jak nieważność czynności przeciwnych ślubowi ubóstwa, dotyczy tylko tych zakonników, którzy ze względu na charakter instytutu, do którego należą, musieli całkowicie zrzec się swoich dóbr. Nie dotyczy to tych, którzy zrzekli się ich dobrowolnie, a skutki prawne tego zrzeczenia powinny być określone w prawie własnym instytutu [tamże].

4. NOSZENIE STROJU ZAKONNEGO

Nazwą stroju zakonnego powszechnie używaną jest habit, który jest zróżnicowany, jeśli chodzi o wygląd i ilość elementów, w zależności od tradycji danego instytutu. Symbolizuje on niejako drugi chrzest, szatę godową [Sitarz 2004, 63]. Ubiór osób zakonnych nie należy do ich istoty, jednak od najdawniejszych czasów, od kiedy w Kościele rozwijało się życie radami ewangelicznymi, istniał

zwyczaj noszenia przez takie osoby specjalnego stroju. Zwyczaj ten z czasem został usankcjonowany przez prawo powszechne Kościoła, które domagało się, by zakonnicy nosili strój, który w jakiś sposób odróżniałby ich od osób świeckich [Chrapkowski i Krzywdą 2006, 105]. Habit oprócz tego, że jest znakiem konsekracji i ubóstwa, które ślubują osoby zakonne, jest także znakiem przynależności do braterskiej wspólnoty konkretnego instytutu zakonnego, przez co jego członkowie są odróżniani od innych osób żyjących radami ewangelicznymi. Przyjęcie habitu, który został zazwyczaj zaproponowany przez założyciela i zatwierdzony przez odpowiednią władzę kościelną, jest wyrazem nie tylko duchowej więzi, jaka łączy członków instytutu z osobą zakonodawcy, ale jest także znakiem duchowej więzi i pokrewieństwa z siostrami lub braćmi, którzy noszą dokładnie ten sam strój [Bilska 2013, 121]. Używanie specyficznego dla siebie stroju, jakim jest habit dla zakonników, ma także niezwykle ważne znaczenie w wypełnianiu misji Kościoła, który zawsze powinien dbać o to, aby jego obecność była także fizycznie dostrzegalna w dzisiejszym świecie. W obecnie panującej kulturze bardzo często przesiąkniętej źle pojętą świeckością, zakonnik w habitcie jest wyraźnym znakiem poświęcenia się Bogu, przynależności do Chrystusa, a także rzeczywistości nadprzyrodzonej, co prowokuje do zadawania sobie przez innych ludzi pytań o własny stosunek do Boga [Derdziuk 2003, 25].

Przedsoborowe prawa własne instytutów bardzo rygorystycznie traktowały noszenie stroju zakonnego. Ponadto zgodnie z Kodeksem Prawa Kanonicznego z 1917 r.⁶, zakonnicy byli zobowiązani do noszenia stroju zakonnego, a zwolnienia z tego obowiązku mógł udzielić wyższy przełożony, na skutek poważnej przyczyny oraz w sytuacji naglącej konieczności [Skorupa 2008, 96]. Sobór Watykański II analizuje temat stroju zakonnego, który „jako znak konsekracji, winien być prosty i skromny, ubogi i równocześnie estetyczny, a ponadto zgodny z wymaganiami higieny i przystosowany do aktualnych warunków czasu i miejsca oraz do potrzeb pełnionego posługiwania. Strój, zarówno zakonników, jak i zakonnic, który nie odpowiada tym normom, winien być zmieniony” (PC 17). Jest to dosyć ważna uwaga, dlatego że do czasów Soboru często stroje osób konsekrowanych były niepraktyczne, a nawet uciążliwe. Ojcowie soborowi rozwiali wszelkie wątpliwości, pozwalając na ewentualne modyfikacje w wyglądzie samego habitu, ale nie akceptując całkowitego zniesienia obowiązku noszenia go.

Ustawodawca w KPK/83 sankcjonuje kwestie dotyczące noszenia stroju instytutu, do którego zakonnicy należą, który ma być wykonany zgodnie z przepisami

---

⁶ *Codex Iuris Canonici Pii X Pontificis Maximi iussu digestus Benedicti Papae XV auctoritate promulgatus* (27.05.1917), AAS 9 (1917), pars II, s. 1-593 [dalej cyt.: KPK/17].

prawa własnego, jako znak konsekracji i świadectwa ubóstwa (kan. 669 § 1). Regulacja ta jest dużo łagodniejsza niż było to w KPK/17, zgodnie z którym zakonnicy byli zobligowani do noszenia habitu zarówno w domu zakonnym, jak i poza nim, a od tego zobowiązania mogła zwolnić tylko ważna przyczyna oceniona przez wyższego przełożonego, a w nagłych przypadkach także przełożonego miejscowego [Saj 2010, 140]. Dzisiaj strój zakonny nie należy do istotnych elementów życia konsekrowanego, a nawet nie jest używany przez wszystkie instytuty zakonne. Pomimo tego jest nadal znakiem konsekracji akcentowanym przede wszystkim ze względu na ślub ubóstwa, na co zwrócił uwagę także Jan Paweł II: „ponieważ ubiór jest znakiem konsekracji, ubóstwa i przynależności do określonej rodziny zakonnej, wraz z Ojcami synodalnymi gorąco zalecam zakonnikom i zakonnicom, aby nosili właściwy sobie strój, odpowiednio przystosowany do okoliczności miejsca i czasu. Tam, gdzie jest to konieczne z ważnych względów apostołskich, mogą także nosić zwykłe ubranie, odpowiadające ich godności oraz przepisom danego zgromadzenia, oprócz tego zaś stosowny symbol wskazujący na ich konsekrację”⁷. Z powyższego wynika więc, że Kościół bardzo mocno, także w dzisiejszych czasach, docenia fakt noszenia habitu jako świadectwo życia poświęconego Bogu w konsekracji zakonnej.

Według dyspozycji kan. 669 § 1 proces modyfikacji stroju zakonnego nie może trwać bardzo długo, dlatego że poszczególne instytuty mają określić jego formę w prawie własnym, a ono ze swej natury domaga się pewnej stałości. Stąd też wewnętrzne władze instytutu nie mają prawa znieść obowiązku noszenia stroju zakonnego, ale tylko posiadają prawo do zmiany jego formy [Bilska 2013, 122]. Przypomnienie tych regulacji wydaje się zasadne, ponieważ w dzisiejszych czasach, coraz bardziej szerzy się pogląd promujący zamiast noszenia habitu, przyjęcie jakiegoś umownego znaku, a taki zastępczy symbol nie jest w stanie spełnić funkcji prorockiej i eschatologicznej, jaką posiada strój zakonny. W korelacji z tą tezą wydają się być fałszywe ideologie, które opowiadają się za zniesieniem habitu, którego celem miałyby być nieodróżnianie się od innych osób, aby uzyskać większą możliwość oddziaływania apostołskiego [Gambari 1998, 491-92].

Obowiązek noszenia stroju zakonnego spoczywa na zakonnikach, a więc na tych, którzy złożyli już profesję, natomiast dla nowicjuszy prawo własne przewiduje zazwyczaj zwykłe noszenie stroju, który jest podobny do habitu, co ze

---

⁷ Ioannes Paulus PP. II, *Adhortatio apostolica postsynodalis Vita consecrata* (25.03.1996), AAS 88 (1996), s. 377-486; tekst polski w: Hylla, *Życie konsekrowane w dokumentach Kościoła*, s. 457-551 [dalej cyt.: VC], nr 16.

względów praktycznych jest wskazane przede wszystkim w żeńskich instytutach zakonnych [Zubert 1990, 174]. Warto przy tym zauważyć, że tam gdzie jest obowiązek używania stroju zakonnego, funkcjonuje jednocześnie prawo do jego noszenia, a więc nikt nie może pozbawić osoby konsekrowanej tego prawa, jeśli jej przysługuje, chyba że taki zakaz jest spowodowany wymierzeniem sankcji karnej [Bilska 2013, 123]. Ustawodawca ma na uwadze habit w sensie ścisłym, a nie szerokim, w znaczeniu noszenia jakiegokolwiek znaku przynależności zakonnej, choć w niektórych wypadkach ten sposób może zostać uznany za legalną formę zastępczą właściwego stroju zakonnego. Takie rozumienie jest spowodowane znaczeniem noszenia habitu, który ma być znakiem własnej konsekracji, dokonanej przez publiczne złożenie ślubów zakonnych, a więc jego funkcja jest funkcją ascetyczną oraz duchową i na swój sposób uwidacznia charakterystyczne dla życia zakonnego oddalenie od świata [Zubert 1990, 174].

Należy także zwrócić uwagę na instytuty, które nie posiadają własnego stroju ze względu na to, że taki mają charakter określony w prawie własnym. W tym przypadku „winny zadbać o to, aby ubiór członków tych Instytutów wyrażał swoją prostotą i godnością naturę ich powołania” (VC 25). Do tej grupy osób konsekrowanych trzeba także zaliczyć braci zakonnych, którzy należą do instytutów kleryckich, w których nie są używane przez nich stroje właściwe duchownym w tym instytucie. Do wszystkich tych osób jest skierowana także norma odnosząca się do stroju jako znaku konsekracji i świadectwa ubóstwa, a więc ubiór, jaki noszą codziennie powinien z jednej strony nie być nigdy oznaką jakiegokolwiek luksusu, a z drugiej nie może pokazywać zaniedbania [Saj 2010, 140].

Ponadto ustawodawca określa sytuację zakonników będących duchownymi w instytutach, które nie mają własnego stroju (kan. 669 § 2). Wyjaśnia, że „duchowni powinni nosić odpowiedni strój kościelny, według przepisów wydanych przez Konferencję Episkopatu, a także zwyczajów miejscowych, zgodnych z przepisami prawa” (kan. 284).

5. ZAKAZ PODEJMOWANIA ZAJĘĆ I OBOWIĄZKÓW POZA WŁASNYM INSTYTUTEM BEZ ZGODY PRZEŁOŻONEGO

Do obowiązków osób konsekrowanych w instytutach zakonnych należy także konieczność uzyskania pozwolenia swoich przełożonych na podjęcie zajęć i obowiązków poza własnym instytutem (kan. 671). Swoje źródło norma ta ma w uchwałach soborowych, jak i dokumentach posoborowych, a wydanych jeszcze przed

KPK/83, np. w adhortacji Pawła VI *Evangelica testificatio*, w której Biskup Rzymu zwrócił uwagę: „należy przede wszystkim rozważyć, czy podjęta praca zgodna jest z powołaniem instytutu. Trzeba także dokładnie określić zasięg tych dwóch dziedzin”⁸.

Poprzez profesję rad ewangelicznych zakonnik zobowiązuje się do realizacji zadań i obowiązków, które są zgodne z charyzmatem i aktualną sytuacją instytutu, do którego należy, a które są na niego nakładane przez przełożonych. Zgodnie z intencją ustawodawcy zakonnik wyraża w ten sposób wolę całkowitego podporządkowania swoim przełożonym w granicach, które określają konstytucje. Kiedy zaistnieje potrzeba niesienia pomocy albo przemawiają za tym inne racje do zaangażowania się zakonnika w zajęcia poza własnym instytutem, wymagane jest zezwolenie kompetentnego przełożonego [Chrapkowski i Krzywda 2006, 106]. Obowiązek uzyskania tej zgody jest podyktowany nie tylko względami dyscyplinarnymi, ale także tym, że pierwszeństwo zawsze w podejmowanych pracach przez członków instytutu mają jego dzieła własne i nie powinno się rozpraszać sił na inne dzieła zewnętrzne. Te zajęcia i obowiązki, o których traktuje ustawodawca należy rozumieć szeroko, bo przepis ten zabrania przyjmowania „na własną rękę” nie tylko urzędów, ale także wszelkiego rodzaju stałych prac, funkcji czy wykonywania usług. Przyjęcie takich zadań bez zgody kompetentnego przełożonego wprawdzie nie byłoby nieważne, ale przysługuje mu w tej kwestii prawo interwencji, odwołania takiej nominacji, a nawet zastosowanie sankcji dyscyplinarnych [Bogdan 1988, 294].

Przełożony, aby mógł wydać pozwolenie na podjęcie zajęcia czy obowiązku poza własnym instytutem przez zakonnika, powinien wcześniej dokonać oceny zasadności takiej formy zaangażowania się konkretnego członka, jak również aktualnych możliwości samego instytutu oraz czy rodzaj podjętej pracy będzie odpowiadał jego charakterowi [Chrapkowski i Krzywda 2006, 106]. Jeśli zakonnik otrzyma zgodę przełożonych, to wtedy może przyjąć różnego rodzaju prace poza własnym instytutem z zastrzeżeniem, że nie są one zakazane przez prawo. Zajęcia takie mogą być proponowane zarówno przez władze kościelne, jak i innego instytutu, a także przez władze świeckie. Zgoda przełożonych w tym wypadku nie może być przejawem jakiegokolwiek kaprysu lub samowoli, ale musi być rozumna,

---

⁸ Paulus PP. VI, Adhortatio apostolica uniuscuiusque religiosae familiae in catholico orbe sodalibus: de religiosa vita secundum Concilii Oecumenici Vaticani II renovanda praeceptiones *Evangelica testificatio* (29.06.1971), AAS 63 (1971), s. 497-526; tekst polski w: Hylla, *Życie konsekrowane w dokumentach Kościoła*, s. 130-51, nr 47.

a więc uwarunkowana określonymi możliwościami. Przełożony musi także wziąć pod uwagę zdatność oraz bezpieczeństwo zakonnika, który ma podjąć takie obowiązki, ponieważ niektóre zajęcia dla słabszych duchowo mogą stać się zagrożeniem moralnym [Bogdan 1988, 294].

ZAKOŃCZENIE

Ustawodawca kodeksowy stanowi o obowiązkach i prawach dotyczących wie-
rnych, którzy podejmują życie radami ewangelicznymi. Wymienia prawa i obo-
wiązki członków instytutów zakonnych, z których można wyodrębnić te, które
odnoszą się do Boga, do instytutu oraz do świata. W artykule podjęto próbę przea-
nalizowania obowiązków zakonników, jakie mają wobec instytutu, do którego
należą, a które zostały wymienione w KPK/83.

Po analizie obowiązujących przepisów kodeksowych można wysnuć wniosek,
że ustawodawca złągodził dyscyplinę dotyczącą niektórych aspektów życia zakon-
nego w porównaniu do ustawodawstwa z 1917 r. Jest to wynikiem wielu czyn-
ników, wśród których z pewnością jednym z zasadniczych jest fakt dynamicznej
zmiany dzisiejszej rzeczywistości i próby dostosowania obowiązujących przepisów
do myśli Soboru Watykańskiego II. KPK/83, mimo że nie jest dokumentem
soborowym, to przez wielu jest nazywany ostatnim z nich. Ma to też swoje prze-
łożenie na kwestię dotyczącą praw i obowiązków członków instytutów zakonnych.

Drugą ważną kwestią, którą należy zauważyć w kontekście obowiązków za-
konników jest fakt, że ustawodawca przypisuje duże uprawnienia wewnętrznym
rozstrzygnięciom prawa własnego instytutów, w granicach obowiązującego pra-
wa powszechnego. Ze względu na różnorodne charyzmaty, zalecenia zakono-
dawców i tradycje każdego instytutu, nie można jednoznacznie określić norm,
które będą szczegółowo regulowały taką sprawę, jak chociażby noszenie stroju
zakonnego. Pozostawia te kwestie wewnętrznym rozstrzygnięciom prawa
własnego każdego z instytutów.

Znajomość przepisów analizowanych w artykule pozwala na głębsze zrozu-
mienie regulacji każdego z instytutów. Można stwierdzić, że ustawodawca – do-
ceniając różnorodność życia zakonnego w Kościele – pozwala na jej wyrażenie
przez każdy z nich, poprzez własne regulacje.

BIBLIOGRAFIA

Źródła prawa

- Codex Iuris Canonici auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatus (25.01.1983), AAS 75 (1983), pars II, s. 1-317; tekst polski w: Kodeks Prawa Kanonicznego, przekład polski zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu, Pallottinum, Poznań 1984.
- Codex Iuris Canonici Pii X Pontificis Maximi issu digestus Benedicti Papae XV auctoritate promulgatus (27.05.1917), AAS (1917), pars II, s. 1-593.
- Congregatio pro Institutis Vitae Consecratae et Societatibus Vitae Apostolicae, Instructio de vita contemplativa deque monialium clausura Verbi sponsa (13.05.1999). http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/ccsrlife/documents/rc_con_ccsrlife_doc_13051999_verbi-sponsa_lt.html [dostęp: 22.01.2018]; tekst polski w: B. Hylla, *Życie konsekrowane w dokumentach Kościoła. Od Vaticanum II do Ripartire da Cristo*, Wydawnictwo Alleluja, Kraków 2003, s. 730-57.
- Ioannes Paulus PP. II, Adhortatio apostolica postsynodalis Vita consecrata (25.03.1996), AAS 88 (1996), s. 377-486; tekst polski w: B. Hylla, *Życie konsekrowane w dokumentach Kościoła*, Wydawnictwo Alleluja, Kraków 2003, s. 457-551.
- Paulus PP. VI, Adhortatio apostolica uniuscuiusque religiosae familiae in catholico orbe sodalibus: de religiosa vita secundum Concilii Oecumenici Vaticani II renovanda praeceptiones Evangelicae testimonio (29.06.1971), AAS 63 (1971), s. 497-526; tekst polski w: B. Hylla, *Życie konsekrowane w dokumentach Kościoła*, Wydawnictwo Alleluja, Kraków 2003, s. 130-51.
- Paulus PP. VI, Litterae apostolicae motu proprio datae Ecclesiae Sanctae. Normae de quaedam exsequenda SS. Concilii Vaticani II decreta statuuntur (6.08.1966), AAS 58 (1966), s. 757-87; tekst polski w: *Ustrój hierarchiczny Kościoła. Wybór źródeł*, red. i oprac. W. Kacprzyk, M. Sitarz, Wydawnictwo KUL, Lublin 2006, s. 138-55.
- Sacra Congregatio pro Religiosis et Institutis Saecularibus, Instructio de vita contemplativa et de monialium clausura Venite seorsum (15.08.1969), AAS 61 (1969), s. 674-90; tekst polski w: B. Hylla, *Życie konsekrowane w dokumentach Kościoła*, Wydawnictwo Alleluja, Kraków 2003, s. 85-99.
- Sacrosanctum Concilium Oecumenicum Vaticanum II, Decretum de accommodata renovatione vitae religiosae Perfectae caritatis (28.10.1965), AAS 58 (1966), s. 702-12; tekst polski w: *Sobór Watykański II, Konstytucje, dekryty, deklaracje*, tekst polski, nowe tłumaczenie, Pallottinum, Poznań 2002, s. 264-75.

Literatura

- Andrés, Domingo. 2014. *Le forme di vita consacrata. Comentario teologico-giuridico al Codice di Diritto Canonico*. Roma: Ediurcla.
- Bar, Joachim Roman. 1977. *Prawo zakonne po Soborze Watykańskim II*. Warszawa: Akademia Teologii Katolickiej.
- Bilska, Miriam Maria. 2013. *Obowiązki zamieszkania zakonnika we własnym domu zakonnym*. Kraków: Homo Dei.

- Bogdan, Franciszek. 1988. *Prawo zakonów, instytutów świeckich i stowarzyszeń życia apostolskiego*. Poznań: Pallottinum.
- Chrapkowski, Arnold, i Józef Krzywda. 2006. „Obowiązki i prawa instytutów oraz ich członków.” W *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego*. T. II/2: *Księga II. Lud Boży. Część III. Instytuty życia konsekrowanego i stowarzyszenia życia apostolskiego*, red. Józef Krukowski, 94-118. Poznań: Pallottinum.
- Daniluk, Mirosław. 2000. *Encyklopedia instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostolskiego*. Lublin: Redakcja Wydawnictw KUL.
- Derdziuk, Andrzej. 2003. *Szata świadectwa*. Kraków: Wydawnictwo Alleluja.
- Gambari, Elio. 1998. *Życie zakonne po Soborze Watykańskim II*. Kraków: Wydawnictwo Karmelitów Bosych.
- Rincón-Pérez, Tomás. 2011. „Instytuty życia konsekrowanego.” W *Codex Iuris Canonici. Kodeks Prawa Kanonicznego. Komentarz. Powszechne i partykularne ustawodawstwo Kościoła katolickiego. Podstawowe akty polskiego prawa wyznaniowego*. Edycja polska na podstawie wydania hiszpańskiego, red. Piotr Majer, 480-576. Kraków: Wolters Kluwer Polska.
- Saj, Marek. 2010. „Prawna strona ślubu ubóstwa.” *Prawo Kanoniczne* 53, nr 1-2:129-45.
- Sitarz, Mirosław. 2004. *Słownik prawa kanonicznego*. Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy Pax.
- Skorupa, Ambroży. 2002a. „Aspekty prawne w instrukcji „Verbi sponsa”.” *Roczniki Nauk Prawnych* 12, nr 2:169-81.
- Skorupa, Ambroży. 2002b. *Śluzna autonomia instytutów zakonnych w Kościele łacińskim*. Kraków: Wydawnictwo Salwator.
- Skorupa, Ambroży. 2008. *Koncepcje odnowy życia konsekrowanego w antepreparatoria oraz ich recepcja w posoborowym prawie kościelnym*. Lublin: Wydawnictwo KUL.
- Smith, Rosemary. 2000. “The Obligations and Rights of Institutes and Their Members.” In *New Comentary on the Code of Canon Law*, ed. John P. Beal, James A. Coriden, and Thomas J. Green, 828-42. New York-Mahwah: Paulist Press.
- Stokłosa, Marek. 2010. „Legalne przebywanie zakonnika poza wspólnotą zakonną.” *Prawo Kanoniczne* 53, nr 1-2:105-28.
- Szewczul, Bożena. 2013. „Pojęcie domu zakonnego i jego znaczenie w życiu zakonnym.” *Prawo Kanoniczne* 56, nr 2:18-39.
- Zubert, Bronisław Wenanty. 1990. *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 r. Księga II. Lud Boży. Część III. Instytuty życia konsekrowanego i stowarzyszenia życia apostolskiego*. Lublin: Wydawnictwo KUL.
- Zubert, Bronisław Wenanty. 2005. „Dochody zakonników i członków stowarzyszeń życia apostolskiego nabywane „własnym staraniem” lub „ze względu na instytut” (por. kan. 668 § 3 i kan. 741 § 2).” W *Pro iure et vita. Wybór pism*, red. Elżbieta Szczot, 513-30. Lublin: Wydawnictwo KUL.

Obowiązki zakonników wobec instytutu

Streszczenie

Osoby, które podejmują decyzję o życiu radami ewangelicznymi w instytucie zakonnym muszą mieć świadomość zarówno praw, jak i obowiązków, które przyjmują w związku z tym na siebie. W artykule podjęto tematykę obowiązków zakonników wobec instytutu, do którego należą. Dlatego też zostały przeanalizowane takie szczegółowe kwestie, jak: zamieszkanie w domu zakonnym, zachowanie klauzury, zarządzanie dobrami materialnymi, noszenie stroju zakonnego oraz zakaz podejmowania zajęć i obowiązków poza własnym instytutem bez zgody przełożonego. Przeprowadzona analiza poza charakterystyką poszczególnych obowiązków, ukazuje zmiany, jakie zostały wprowadzone przez ustawodawcę w Kodeksie Prawa Kanonicznego z 1983 r.

Słowa kluczowe: życie konsekrowane; klauzura; habit; zarząd

Duties of Religious to the Institute

Summary

People who make decisions about the life of evangelical counsels in a religious institute have to be aware of both the rights and the obligations they accept to fulfil. The article applies the issue of the religious duties to the institute to which they belong. Therefore the article discusses specific issues as: living in a religious house, keeping the enclosure, managing material goods, wearing a religious outfit and not taking classes and duties outside of the institute without the agreement of the superior. The analysis of canon law regulations carried out, besides the discussion of individual duties shows the changes introduced by the legislator in the 1983 Code of Canon Law.

Key words: consecrated life; enclosure; habit; management

Information about Author: REV. PAWEŁ WRÓBEL SDS, J.C.L. – Ph.D. student, Department of General Norms and Church Patrimonial Law, Institute of Canon Law, Faculty of Law, Canon Law and Administration at the John Paul II Catholic University of Lublin; ul. Junoszy 7, 20-057 Lublin, Poland; e-mail: wrobelsds@gmail.com